

Krótkie doniesienie – Short communication

Nowe stanowiska pluskwiaków różnoskrzydłych (Heteroptera) rzadko wykazywanych z Polski

BARBARA LIS

Katedra Biosystematyki, Uniwersytet Opolski, 45-052 Opole, ul. Oleska 22
e-mail: canta@uni.opole.pl

Abstract. [New localities of true-bugs (Heteroptera) rarely recorded in Poland]. New records of Heteroptera rarely collected in Poland are presented, i.e. *Amphiareus obscuriceps* (Poppius, 1909) – first record in Lower Silesia, second locality in Poland, *Himacerus (Anaptus) major* (A. Costa, 1842) – new to Lower Silesia, *Prostemma aeneicolle* Stein, 1857 – second locality in Lower Silesia, *Pygolampis bidentata* (Goeze, 1778) – first record in Lower Silesia after 70 years break, *Heterogaster cathariae* (Geoffroy, 1785) – first record in Lower Silesia, second locality in Poland, *Orsillus depressus* (Mulsant et Rey, 1852) – second locality in Lower Silesia, *Metapoplax origani* (Kolenati, 1845) – new to Lower Silesia, *Oxycarenus pallens* (Herrich-Schaeffer, 1850) – first record in Lower Silesia, third locality in Poland, *Pyrrhocoris marginatus* (Kolenati, 1845) – second locality in Poland, *Megalonotus praetextatus* (Herrich-Schaeffer, 1835) – first record in Lower Silesia, fourth locality in Poland.

Key words: Hemiptera, Heteroptera, faunistics, new records, Poland.

Niniejsza notatka przedstawia nowe stanowiska dla dziesięciu gatunków Heteroptera rzadko i bardzo rzadko odławianych do tej pory w naszym kraju. Okazy dowodowe znajdują się w zbiorach autorki.

CIMICOMORPHA

Anthocoridae

Amphiareus obscuriceps (Poppius, 1909)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie: 1 ok. 06.09.2016, leg. B. Lis.

Drugie stanowisko w Polsce. Gatunek ten po raz pierwszy w naszym kraju został wykazany z Gór Świętokrzyskich (Korczyński 2010), ale wtedy okaz tego gatunku został błędnie oznaczony jako *Cardiastethus fasciventris* (Garbiglietti, 1869).

Gatunek palearktyczny (Péricart 1996; Aukema i in. 2013), zawleczony również do Kanady i USA (Henry i in. 2008).

Nabidae

Himacerus (Anaptus) major (A. Costa, 1842)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie: 1 ok. 29.07.2016, leg. B. Lis.

Gatunek odławiany w naszym kraju stosunkowo rzadko, początkowo tylko w południowo-wschodniej

części kraju (Strawiński 1956a, 1959, 1964, 1965), a ostatnio również na Pobrzeżu Bałtyku (Korczyński 2010), Pojezierzu Pomorskim (Tarnawski 2013), Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (Korczyński 2010) oraz w Sudetach Zachodnich (Lis i Lis 2006).

Nowy dla Dolnego Śląska.

Prostemma aeneicolle Stein, 1857

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w piasku, na podjeździe do garażu: 1 ok. 22.04. 2014, leg. J. A. Lis.

Gatunek niezbyt często spotykany w Polsce, znany z Niziny Mazowieckiej (Smreczyński 1954), Puszczy Białowieskiej (Strawiński 1956b); Górnego Śląska (Stobiecki 1886, 1915), Dolnego Śląska (Scholz 1931), Wyżyny Małopolskiej (Fedorko 1959), Wyżyny Lubelskiej (Strawiński 1957, 1959, 1963), Roztocza (Strawiński 1960a), Niziny Sandomierskiej (Stobiecki 1886, 1915). Najnowsze dane o tym gatunku pochodzą ze Wzgórz Trzebnickich (Hebda i Rutkowski 2013).

Stanowisko z Suchego Boru jest drugim stwierdzeniem tego gatunku na Dolnym Śląsku.

Reduviidae

Pygolampis bidentata (Goeze, 1778)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie, w ziemi, pod robinią (*Robinia pseudacacia*): 1 ok. 10.05.2013, leg. B. Lis.

Z Dolnego Śląska znany tylko z historycznych stanowisk z Wrocławia (Scholtz 1847; Assmann 1854; Scholz 1931).

PENTATOMORPHA

Heterogastridae

Heterogaster cathariae (Geoffroy, 1785)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie, przy rabatach z kocimiętką (*Nepeta melissifolia* Lam.) i szałwią (*Salvia* sp.): 1 ok. 22.06.2016, leg. B. Lis.

Drugie stanowisko w Polsce. Gatunek po raz pierwszy wykazany został z Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej (Lis i Lis 2006), ale dane dotyczyły okazu pochodzącego z roku 1954 zebranego na kocimiętce (*Nepeta melissifolia* Lam.) uprawianej w Stacji Badania Roślin Leczniczych PAN w Krakowie Bronowicach.

Odlowienie osobnika *H. cathariae* w Suchym Borze potwierdza sugestie autorów (Lis i Lis 2006), że ten żerujący na roślinach z rodzaju *Nepeta*, *Salvia* i *Melissa*, a stwierdzany w Czechach i na Słowacji gatunek, może również występować w południowych regionach naszego kraju.

Cechy morfologiczne odróżniające go od dwóch pozostałych gatunków tego rodzaju występujących w Polsce zostały podane we wcześniejszej pracy (Lis i Lis 2006).

Lygaeidae

Orsillus depressus (Mulsant et Rey, 1852)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie, w basenie otoczonym żywotnikami (*Thuja* sp.) i cyprysikami (*Chamaecyparis* sp.): 1 ok. 14.08.2014, 1 ok. 25.08.2014, 1 ok. 03.08.2016, 1 ok., 23.03.2016, leg. B. Lis.

Gatunek do tej pory znany tylko z kilku stanowisk na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej oraz jednego stanowiska na Wyżynie Lubelskiej (Korc 2007, 2010) i jednego na Dolnym Śląsku (Hebda i in. 2016). Obecne stanowisko jest drugim w tej ostatniej krainie.

Najczęściej gatunek ten można spotkać na roślinach z rodziny Cupressaceae, gdzie żywi się ich szyszkami (Korc 2010).

Oxycarenidae

Metapoplax origani (Kolenati, 1845)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie: 1 ok. 17.09.2015, 1 ok. 22.09.2015, leg. B. Lis.

Gatunek wykazywany niezbyt często z naszego kraju; do tej pory stwierdzono jego występowanie na

pojedynczych stanowiskach na Górnym Śląsku (J.A. Lis 1989; Hebda 2002), Wyżynie Lubelskiej (Cmoluchowa 1971; Smardzewska-Gruszczak i Lechowski 2000), Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej (Smreczyński 1954), w Beskidzie Zachodnim (Stobiecki 1915; Smreczyński 1954), Kotlinie Nowotarskiej (Smreczyński 1954), oraz w Tatrach (Łomnicki 1882; Nowicki 1868; Smreczyński 1954),

Gatunek nowy dla Dolnego Śląska.

Oxycarenus pallens (Herrich-Schaeffer, 1850)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie: 1 ok. 29.08.2014, leg. B. Lis.

Gatunek ten po raz pierwszy w naszym kraju został stwierdzony w Beskidzie Śląskim (Lis i Dubiel 2013), a dwa lata później w Beskidzie Zachodnim (Taszakowski i Kolak 2015).

Stanowisko z Suchego Boru jest trzecim stwierdzeniem tego gatunku w Polsce, a równocześnie najdalej na północ wysuniętym stanowiskiem tego gatunku w Europie.

Pyrrhocoridae

Pyrrhocoris marginatus (Kolenati, 1845)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], w przydomowym ogrodzie: 1 ok. 14.07.2014, leg. B. Lis.

Gatunek ten z terenów Dolnego Śląska (Opole) został po raz pierwszy wykazany w 2000 roku (B. Lis 2001), co potwierdziło wcześniejsze informacje na temat jego występowania na Śląsku podawane w kłuczkach do oznaczania przez Stichela (1925-1938, 1959).

Stanowisko z Suchego Boru jest drugim konkretnym stanowiskiem tego gatunku w naszym kraju.

Rhyparochromidae

Megalonotus praetextatus (Herrich-Schaeffer, 1835)

DOLNY ŚLĄSK: Suchy Bór [BB 91], na przyleśnej, suchej i silnie nasłonecznionej łące: 1 ok. 04.08.2016, leg. B. Lis.

Gatunek do tej pory wykazany tylko z trzech stanowisk z północnych regionów Polski, a mianowicie Słupska (Karl 1935), okolic Bielincka nad Odrą (Hedickę i Michalk 1936) oraz Mielna na Pobrzeżu Bałtyku (Hebda 1999). Jego stwierdzenie w południowej części kraju może sugerować, że gatunek ten występuje na terenie całej Polski, ale jest wyjątkowo rzadki i związany z konkretnym typem środowisk, tzn. suchymi, silnie nasłonecznionymi wydiami nadmorskimi, zbiorowiskami ciepłolubnymi oraz suchymi łąkami i zbiorowiskami ruderalnymi (Wachmann i in. 2007).

Piśmiennictwo – References

- Assmann A. 1854. Hemiptera Verzeichnis der bisher in Schlesien aufgefundenen wanzenartigen Insecten, *Zeitschrift für Entomologie* **8**: 1–106.
- Aukema B., Rieger C., Rabitsch W. 2013. *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region, vol. 6. Supplement*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen, 629 ss.
- Cmoluchowa A. 1971. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera) wydym Lubelszczyzny. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* **26**: 129–153.
- Fedorko J. 1959. Próba wyszukania powiązań biocenotycznych między Heteroptera a środowiskiem leśnym. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* **14**: 93–115.
- Hebda G. 1999. Nowe stanowiska rzadkich na terenie Polski pluskwiaków różnoskrzydłych (Insecta: Heteroptera). *Acta entomologica silesiana* **5-6**: 11–13.
- Hebda G. 2002. Terrestrial bugs Heteroptera (Insecta: Hemiptera) of the „Gipsowa Góra” Nature Reserve in Poland. *Casopis Slezského Zemského Muzea (A)* **51**: 91–95.
- Hebda G., Rutkowski T. 2013. Nowe dane o rozmieszczeniu pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) na Wzgórzach Trzebnickich. *Nature Journal (Opole Scientific Society)* **46**: 44–54.
- Hebda G., Gierlasiński G., Wolski A. 2016. *Orsillus depressus* (Mulsant & Rey, 1852) (Hemiptera: Heteroptera: Lygaeidae) – pierwsze stwierdzenie na Dolnym Śląsku. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **10**: 23–24.
- Henry T.J., Wheeler A.G., Steiner Jr. W.E. 2008. First North American Records of *Amphiareus obscuriceps* (Poppius) (Hemiptera: Heteroptera: Anthocoridae), with A Discussion of Dead-Leaf Microhabitats. *Proceedings of the Entomological Society of Washington* **110**: 402–416.
- Hedicke H., Michalk O. 1936. Bemerkungen über einige Heteropteren von Bellinchen und seiner Umgebung (Hem.). *Märkische Tierwelt* 1 [1934–1936]: 26–34.
- Karl O. 1935. Ein Beitrag zur Hemipterenfauna Ostpommerns. Wanzen, Zikaden und Blattflöhe. *Dohrniana* **14**: 122–141.
- Korc A. 2007. *Orsillus depressus* (Mulsant & Rey) (Hemiptera: Heteroptera: Lygaeidae) – gatunek śródziemnomorski nowy dla Polskiej fauny. *XLVI Zjazd Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Poznań, 20-22 września 2007, Streszczenia Posterów*, s. 30.
- Korc A. 2010. Nowe stanowiska rzadziej spotykanych w Polsce gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **2**: 19–34.
- Lis B. 2001. Nowe stanowiska rzadkich w faunie Polski gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Przegląd Zoologiczny* **45**: 89–93.
- Lis J.A. 1989. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Insecta: Heteroptera) Wyżyny Śląskiej. *Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, Przyroda* **12**: 5–60.
- Lis B., Dubiel G. 2013. *Acetropis longirostris* Put. i *Oxycarenus pallens* (H.-S.) – dwa gatunki pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) nowe dla fauny Polski, z wykazem gatunków zebranych w okolicach Bystrej w Beskidzie Śląskim. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **7**: 33–44.
- Lis B., Lis J.A. 2006. *Emblethis denticollis* and *Heterogaster cathariae* (Hemiptera: Heteroptera) in Poland, with remarks on ten other heteropterans rarely collected in Poland. *Nature Journal (Opole Scientific Society)* **39**: 51–56.
- Łomnicki M. 1882. Pluskwy różnoskrzydłe (Hemiptera-Heteroptera) znane dotychczas z Galicji. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **16**: 37–55.
- Nowicki M. 1868. Wykaz pluskwówek (Rhynchota F. Hemipt.). *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* **2**: 91–107.
- Péricart J. 1996. Family Anthocoridae Fieber, 1836 – flower bugs, minute pirate bugs. [w]: Aukema B., Rieger C. 1996. *Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region, vol. II. Cimicomorpha I*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen, 108–140.
- Scholtz H. 1847. Prodröm zu einer Rhynchoten Fauna von Schlesien. *Übersicht der Arbeiten und Veränderungen der Schlesischen Gesellschaft für Vaterländische Kultur* [**1846**]: 104–164.
- Scholz M. F. R. 1931. Verzeichnis der Wanzen Schlesiens. *Entomologischer Anzeiger Wien* **11**: 79–82, 99–102, 117–120.
- Smardzewska-Gruszczak Z., Lechowski L. 2000. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera) projektowanego rezerwatu torfowiskowego „Zawadówka”, 123–133. [in:] Łętowski J. (red.). *Walory*

- przyrodnicze Chełmskiego Parku Krajobrazowego jego najbliższych okolic. Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Smreczyński S. 1954. Materiały do fauny pluskwia-ków (Hemiptera) Polski. *Fragmenta Faunistica* 7: 1–146.
- Stichel W. 1925-1938. *Illustrierte Bestimmungstabel-len der Deutschen Wanzen (Hemiptera-Heteroptera)*. Berlin-Hermsdorf, 504 ss.
- Stichel W. 1959. *Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen. II. Europa (Hemiptera-Heteroptera Euro-pae)* 4: 293–302 [Pyrrhocoridae].
- Stobiecki S. 1886. Materyjały do fauny W. Ks. Kra-kowskiego. Cz. I. Pluskwiaki (*Hemiptera*), Szarań-czaki (*Orthoptera*) i Mięczaki (*Mollusca*). Spraw. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* 49: 126–161.
- Stobiecki S. 1915. Wykaz pluskwia-ków (Rhynchota) zebranych w Galicyi Zachodniej i Środkowej. *Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej PAU* 49: 1–96.
- Strawiński K. 1956a. Materiały do fauny pluskwia-ków (Hem.-Heteroptera) Roztocza. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* 11: 151–181.
- Strawiński K. 1956b. Owady z rzędu Heteroptera w biocenozie Puszczy Białowieskiej. *Rocznik Nauk Leśnych* 14: 1–123.
- Strawiński K. 1957. Hemiptera-Heteroptera runa leśnego z okolic Wandzina. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* 12: 103–113.
- Strawiński K. 1959. Heteroptera mniej znane i rzad-sze lub nowe w faunie Polski. *Fragmenta Faunisti-ca* 8(7): 133–136.
- Strawiński K. 1960. Pluskwiaki różnoskrzydłe (He-miptera-Heteroptera) śródleśnych środowisk z roślinnością kserotermiczną w okolicach Łabuń (pow. Zamość). *Ekologia Polska B* 6: 140–159.
- Strawiński K. 1963. Powiązania biocenotyczne owadów Hemiptera-Heteroptera z biotopami za-drzewionymi i nie zadrzewionymi w okolicach Pu-ław. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* 18: 1–20.
- Strawiński K. 1964. Hemiptera-Heteroptera stwier-dzone w rezerwacie leśnym Bukowa Góra pod Zwierzyńcem (powiat zamojski). *Annales Universi-tatis Mariae Curie-Skłodowska C* 19: 37–48.
- Strawiński K. 1965. Interesujące i rzadsze gatunki Hemiptera-Heteroptera charakterystyczne dla tor-fowisk z okolic Sosnowicy (pow. Parczew, woj. lu-belskie). *Fragmenta Faunistica* 11: 399–402.
- Tarnawski D. J. 2013. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Zakrzewskiej Osady (Krajna) na Pojezierzu Pomorskim. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* 7: 9–32.
- Taszakowski A., Kolak G. 2015. Drugie stwierdze-nie *Oxycareus pallens* (Herrich-Schaeffer, 1850) (Hemiptera: Heteroptera: Oxycarenidae) na tere-nie Polski. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* 9: 7–8.
- Wachmann E., Melber A., Deckert J. 2007. Wan-zen. Band 3. Pentatomomorpha I. Aradidae, Ly-gaeidae, Piesmatidae, Berytidae, Pyrrhocoridae, Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae. *Tierwelt Deutschlands* 78, Goecke & Evers, Keltern, 272 ss.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>